

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความต้องการของผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำในด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงกิจการฟาร์ม ข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรที่จัดบริการด้านวิชาการ และข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งเพื่อเพิ่มความในการจัดระบบ และวิธีการให้บริการด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสารที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้เลี้ยงกุ้ง วิธีการศึกษาทำโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) ตัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจาก 7 ตำบล รวม 1,700 ราย ได้ตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 170 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าโคสแควร์

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม การติดต่อสื่อสาร จิตวิทยา และกายภาพ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 40.8 ปี ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน เลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นอาชีพหลัก โดยมีอาชีพรองบางส่วนคือเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้าง ทำนา และประมงทะเล การใช้แรงงานในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน และมีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นตลอดปี รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย ครัวเรือนละ 406,091.6 บาทต่อปี มีเนื้อที่ในการถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 26.8 ไร่ต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินเชื่อจากสถาบันการเงิน มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 486,637 บาทต่อครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร เช่น เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์การเกษตรมากที่สุด วัตถุประสงค์การกู้เงินเพื่อนำมาลงทุนเลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อย มีการติดตาม

ข่าวสารความรู้ทั่วไปต่าง ๆ จาก โทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานขายอาหารกึ่งและเคมีภัณฑ์ เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเลี้ยงกุ้ง และการให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการเผยแพร่ข่าวสาร เกษตรกรใช้น้ำในการเลี้ยงกุ้งกุลาค่าจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำสร้างขึ้น ซึ่งมีน้ำใช้เพียงพอต่อการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า

2.2 วิธีการจัดการในการเลี้ยงและการรับบริการทางวิชาการและข้อมูลข่าวสารของผู้เลี้ยงกุ้งกุลาค่า

เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาค่ามีสถานภาพการเลี้ยงกุ้งเป็นเจ้าของ และเลี้ยงกุ้งกุลาค่าเอง ร้อยละ 49.4 มากที่สุด รองลงมาคือจ้างผู้อื่นเลี้ยงร้อยละ 25.9 ลักษณะการเลี้ยงเกษตรกรเลือกเลี้ยงกุ้งในระบบปิดมากที่สุด โดยใช้ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตัดสินใจในการเลือก และเกษตรกรครึ่งหนึ่งมีบ่อพักน้ำ ส่วนและอีกครึ่งหนึ่งไม่มีบ่อพักน้ำเนื่องจาก มีข้อจำกัดด้านเงินทุน และพื้นที่ในการทำบ่อพักน้ำ การจำหน่ายผลผลิตเกษตรกร เลือกจำหน่ายผ่านตลาดในท้องถิ่น และนอกท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 41.2 ซึ่งเกษตรกรสามารถต่อรองราคาได้ และมีความพึงพอใจในราคาขาย เกษตรกรมีความคาดหวังในอนาคตต่อการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งกุลาค่า เกษตรกรยังคงเลือกเลี้ยงกุ้งกุลาค่าต่อไปมากที่สุด ร้อยละ 91.2 ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรไม่มีอาชีพอื่นรองรับ รองลงมาคือ เกษตรกรเห็นว่าเป็นอาชีพที่สามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการประกอบอาชีพอื่น มีเกษตรกรบางส่วนที่จำเป็นต้องเลี้ยงกุ้งกุลาค่าต่อไปเนื่องจากมีภาระหนี้สินผูกพัน การรับข้อมูลข่าวสารทางการเลี้ยงกุ้งกุลาค่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อบุคคล เป็นอันดับหนึ่งคือ จากพนักงานขายอาหารกึ่งและเคมีภัณฑ์ เพื่อนเกษตรกร เจ้าหน้าที่กรมประมง และผู้ใหญ่บ้านตามลำดับ แหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนที่เกษตรกรได้รับคือ วารสารและเอกสารเผยแพร่ รองลงมาคือโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และหอกระจายข่าวตามลำดับ

2.3 ความต้องการด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า

เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่รัฐออกแนะนำตามฟาร์มของเกษตรกร รองลงมาคือจัดฝึกอบรมสัมมนา เผยแพร่ข่าวสาร วารสารและเอกสารเผยแพร่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ตามลำดับ ในรายละเอียดของวิธีการที่เกษตรกรต้องการคือ เจ้าหน้าที่รัฐออกแนะนำตามฟาร์มของเกษตรกร โดยให้คำแนะนำแก่เกษตรกรถึงฟาร์ม และรองลงมาคือเกษตรกรต้องการการถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสาร โดยการฝึกอบรม/สัมมนา รูปแบบการจัดฝึกอบรมโดยให้มีการบรรยาย สาธิตและทัศนศึกษาดูงาน สถานที่ฝึกอบรม ที่เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยคือ ศาลาประชาคมในอำเภอ โรงเรียนภายในหมู่บ้าน และโรงแรม วิทยาการที่ฝึกอบรมควร

เป็นเกษตรกรผู้มีความรู้ความชำนาญ รองลงมาคือเจ้าหน้าที่จากสถาบันศึกษา และเจ้าหน้าที่กรมประมง เกษตรกรต้องการให้มีการนำเสนอข่าวสารด้านการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า ทางวารสารและสิ่งพิมพ์ โดยการจัดพิมพ์เป็นรายเดือน รองลงมาคือ รายสัปดาห์ และรายปักษ์ หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดพิมพ์ รองลงมาคือ ชมรมผู้เลี้ยงกุ้ง และบริษัทเอกชน ลักษณะข่าวสารที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ควรทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ มีการตอบปัญหาให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง รองลงมาคือควรมีการนำเสนอข่าวสารทางด้านการตลาด และ บทความทางวิชาการเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า ควรมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาค่าทางโทรทัศน์เกษตรกรต้องการให้มีการนำเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับระบบวิธีการจัดการ และวิธีการเลี้ยงที่ทันสมัย และเกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้ในพื้นที่จริง รองลงมาคือควรมีการตอบปัญหาให้แก่เกษตรกร ในรายละเอียดด้านวิชาการเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาค่าที่เกษตรกรต้องการ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตลาด รองลงมาคือ การป้องกันและรักษาโรคกุ้ง พันธุ์กุ้ง การปฏิบัติและการเลี้ยงดู อาหารและการให้อาหาร การจัดการสิ่งแวดล้อมในการเลี้ยง บ่อและอุปกรณ์ในการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับบริการข้อมูลข่าวสารของผู้เลี้ยงกุ้งกุลาค่า

เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการรับบริการข้อมูลข่าวสารดังต่อไปนี้คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารมีน้อย ถ้าช้าไม่ทันสมัย และไม่สามารถใช้ได้ผลในทางปฏิบัติ รองลงมาคือ นักวิชาการของกรมประมง และสถาบันการศึกษามักตกเป็นเครื่องมือของบริษัทเอกชน ในการหาผลประโยชน์จากเกษตรกร ขาดศูนย์กลางให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาค่าที่ชัดเจนบริการแก่เกษตรกรให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการฝึกอบรม โดยเกษตรกรให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้คือ ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร รองลงมาคือ ควรจัดวารสาร/สิ่งพิมพ์ นำเสนอข่าวสาร กุ้งออกเผยแพร่แก่เกษตรกรให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ เร่งศึกษาค้นคว้าพัฒนางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาด และวิธีการเพิ่มผลผลิต เพื่อลดความเสี่ยงในการเลี้ยงกุ้งกุลาค่า ควรมีข้อมูลภาคสนามที่ชัดเจนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการให้บริการข่าวสารความรู้ด้านวิชาการแก่เกษตรกร

2.5 ความสัมพันธ์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การติดต่อสื่อสาร จิตวิทยา และกายภาพ กับความต้องการบริการด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการบริการด้านวิชาการ และข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ มี 2 ตัวแปร คือ การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และ การรับข่าวสารจากสื่อบุคคล

2.6 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ศึกษา

เพื่อให้ผลการศึกษามีประโยชน์ในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพิจารณาในการวางแผนพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

2.6.1. รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเกิดความหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อการใช้ประโยชน์ในอนาคต

2.6.2. องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนจะต้องร่วมมือศึกษาข้อมูลทางวิชาการเพื่อกำหนดค่ามาตรฐานต่าง ๆ ในการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน เพื่อการพัฒนาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำไปสู่ระบบมาตรฐานเดียวกัน

2.6.3. ควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนให้มีคุณภาพในการส่งเสริมความรู้แก่ผู้เลี้ยงกุ้งอย่างสม่ำเสมอ